

รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน
การจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน

จัดทำโดย
โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน
การจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน

จัดทำโดย
โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๓
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต ๓ จัดการศึกษาในเขตพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารตามแนวชายแดนไทยพม่า ซึ่งมี ผู้เรียนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ มอญ พม่า กะเหรี่ยง กะหร่าง ลาว และมุสลิม(ปากีสถาน) จึงได้จัดกระบวนการเรียนการสอนตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสาร หลากภาษา การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐาน วัฒนธรรมชุมชน” โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการปรับเปลี่ยนการเรียนรู้โดยเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียน จะได้รับ พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วย ตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอด จึงได้พัฒนานวัตกรรม กิจกรรมมีคุณค่ามีคุณประโยชน์ น้อยชายแดน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียน การสอน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง ชุมชน

โรงเรียนขอขอบคุณ คณะครู นักเรียน ผู้ปกครอง ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการพัฒนานวัตกรรม กิจกรรมมีคุณค่ามีคุณประโยชน์ น้อยชายแดน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน จนสำเร็จด้วยดี หวังเป็นอย่าง ยิ่งว่า คงจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของครู และผู้สนใจ

โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
๑. ชื่อนวัตกรรม	๑
๒. ชื่อโรงเรียน	๑
๓. ชื่อครูผู้รับผิดชอบ	๑
๔. แรงบันดาลใจในการคิดค้นนวัตกรรม	๑
๕. บทนำ	๒
๖. กระบวนการ/วิธีการดำเนินงาน	๓
๗. ผลการดำเนินงาน	๖
๘. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	๗
๙. ปัญหา/อุปสรรค	๘
๑๐. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา	๘

๑. ชื่อนวัตกรรม

มัคคุเทศก์น้อยชายแดน การจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน

๒. ชื่อโรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ)

๓. ชื่อครูผู้รับผิดชอบ

นายพีรฉัตร น้อยเคียง ,นางรุ่งนภา สังขวิภาส , นางอรนุช ลัมวิสัย ,
นางดาวเรือง นิมทองดี และนางสาวสิริลักษณ์ สิทธิสังข์

๔. แรงบันดาลใจในการคิดค้นนวัตกรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕ มาตรา ๒๗ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ ผู้สอนเข้าสอนมาเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนกล่าวคือเป็นผู้กระตุ้นส่งเสริม สนับสนุนจัดสิ่งเร้าและจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เกิดการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ความสามารถ ความถนัด และความสนใจของแต่ละบุคคล การจัดกิจกรรมจึงต้องเป็นกิจกรรมที่ ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ วิจัย สร้างสรรค์ศึกษาและค้นคว้าได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้และค้นพบความรู้ด้วยตนเองเป็นสาระ ความรู้ ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักการเรียนรู้อันจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ผู้สอนจึงต้องสอนวิธีการแสวงหาความรู้ มากกว่าสอนตัวความรู้ สอนการคิดมากกว่าสอนให้ท่องจำสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่าเน้นที่เนื้อหาวิชา การสอนโดยเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ จะช่วยพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ (ลักษณะนิสัย) และทั้งด้าน IQ (Intelligence Quotient) และด้าน EQ (Emotional Quotient) ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็น คนเก่ง คนดีและความสุข ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน

ด้วยเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษา โรงเรียนอนุบาลสังขละบุรี (บ้านวังกะ) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต ๓ จัดการศึกษาในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดารตามแนวชายแดนไทยพม่า ซึ่งมีผู้เรียนที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ มอญ พม่า กะเหรี่ยง กะหร่าง ลาว และมุสลิม(ปากีสถาน) จึงได้จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลุกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นการ ดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียน

การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

หลักที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ๗ ข้อ ดังนี้

๑. ความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ
๒. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด
๓. เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หมายความว่าให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ตามสภาพความเป็นจริง สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง
๔. เป็นการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ คือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจดจำเพียงเนื้อหา
๕. เน้นการประเมินตนเอง เดิมผู้สอนเป็นผู้ประเมิน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุดเด่นจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้แฟ้มสะสมผลงานช่วย
๖. เน้นความร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน
๗. เน้นรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปแบบกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล ตามสมรรถนะ

๕. บทนำ

การสร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการในโรงเรียนที่ดี คล่องตัว มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพ มีคุณภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม พัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และทักษะการดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงานสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ระดมสรรพกำลังสร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ ที่เข้มแข็ง อันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ประชาสังคมในรูปแบบของผู้อุปถัมภ์และผู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานวัฒนธรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการศึกษาตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสารหลากหลาย การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐานวัฒนธรรมชุมชน”

ได้กำหนดขั้นตอนในการจัดการศึกษาไว้ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาสภาพของชุมชน

วิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศของชุมชน ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การเข้าเรียนของประชากรวัยเรียน ทิศนคติของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการการศึกษา อนุรักษ์ ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนตลอดจนอาชีพของชุมชน และแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน

๒. ค้นหาความต้องการของชุมชน

สำรวจความต้องการของประชากรวัยเรียน ชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการส่งเสริม อนุรักษ์ พัฒนา ฟื้นฟู เผยแพร่ ประเพณี และวัฒนธรรม

๓. สร้างความร่วมมือสร้างการมีส่วนร่วม

ในการจัดการศึกษาในพื้นที่พิเศษบนฐานวัฒนธรรมชุมชนโดยความร่วมมือขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน มูลนิธิต่างๆเพื่อ ระดมทรัพยากรในการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม

๔. ยึดถือปฏิบัติร่วมกัน

เครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน และ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มูลนิธิเอกชน หน่วยงานของภาครัฐ และสถาบันการศึกษา ร่วมจัดกิจกรรม พัฒนา อนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง

๕. มุ่งมั่นแก้ปัญหา

การวิเคราะห์การดำเนินงาน กิจกรรม โครงการ เพื่ออนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

๖. พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

พัฒนาหลักสูตรหลักสูตรฐานสมรรถนะ หลักสูตรท้องถิ่น ร่วมกับครูผู้สอน ผู้นำชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน

๖. กระบวนการ/วิธีการดำเนินงาน

จากการดำเนินการพัฒนานวัตกรรม กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน ในการจัดการเรียนการสอนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน ครูผู้สอน การจัดการศึกษาตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสารหลากหลาย การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐานวัฒนธรรมชุมชน” โดยการบูรณาการเนื้อหาหรือกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนการสอน ๖ ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้

ขั้นตอนที่ ๒ กำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ ๓ ปฏิบัติด้วยความชื่นชม

ขั้นตอนที่ ๔ เรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ ๕ ชื่นชมผลงานเผยแพร่

ขั้นตอนที่ ๖ นำไปประยุกต์ใช้

ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้

๑.๑ นักเรียน ครูผู้สอน เข้าใจหลักการและความสำคัญ การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน เช่น ประเพณีวัฒนธรรมตามพิธีกรรมทางศาสนา และประเพณีวัฒนธรรมตามความเชื่อ

๑.๒ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษามีเป้าหมายร่วมกันในการจัดการศึกษาตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสารหลากหลาย การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐานวัฒนธรรมชุมชน”

เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นไทย อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการประกอบอาชีพ เช่น ประเพณีพาดข้าว ผูกข้อมือ ลอยเรือ สะเดาะเคราะห์ การทอผ้าพื้นเมือง การจักสาน รำตง รำหางษ์ ดนตรีพื้นเมือง

เป้าหมาย/จุดเน้น

มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้และคุณธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ

หลักการ

๑. เป็นสาระท้องถิ่นเพื่อความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น
๒. เป็นสาระท้องถิ่นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
๓. เป็นสาระท้องถิ่นที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

จุดหมาย

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญาและมีความสุข จึงได้กำหนดจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียน ดังนี้

๑. มีคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่าของตนเอง
๒. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและมีทักษะชีวิต
๓. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย
๔. มีจิตสาธารณะมุ่งทำประโยชน์ และสิ่งที่ดีงามในชุมชนและสังคม

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดขั้นตอนการเรียนรู้

๒.๑ สำรวจแหล่งเรียนรู้ โดยครู นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง ร่วมสำรวจแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆในชุมชน เช่นด้านภูมิศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านโบราณสถาน และสถานที่ดีเด่น ด้านอาชีพ ด้านประเพณีวัฒนธรรม ด้านบุคคลสำคัญ และสภาพปัญหาในชุมชน

๒.๒ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย ชื่อที่อยู่ ข้อมูลเบื้องต้น ความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ของภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๓ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ฐานสมรรถนะการจัดการศึกษาตาม School Concept ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อนำมากำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ หรือเนื้อหาบูรณาการในการเรียนการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

๒.๔ กำหนดกิจกรรมและวิธีการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมโดยครูผู้สอน และผู้เรียนร่วม กำหนดให้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาและผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ โดยผู้เรียนศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน รวบรวมข้อมูล สรุปผล นำเสนอ

๒.๕ พัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู โดยนักเรียน นำผลที่ได้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน

๒.๖ สร้างการมีส่วนร่วมของบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน องค์กรต่างๆในการจัดการจัดการศึกษาตาม School Concept เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทย เกี่ยวกับภาษาพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน ประเพณีวัฒนธรรม อาหารพื้นเมือง

ขั้นตอนที่ ๓ ปฏิบัติด้วยความชื่นชม

๓.๑ ผู้เรียนเลือกกิจกรรมการเรียนรู้มัคคุเทศก์น้อยชายแดนตามความสนใจ ความถนัดของตนเอง โดยให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ เช่น การปลูกข้าวไร่ การรำตง ดนตรีพื้นเมือง อาหารพื้นเมือง ชมรมประเพณีวัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยว

๓.๒ เลือกใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนอย่างหลากหลาย ครูผู้สอนและผู้เรียนเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและผู้เรียน เช่น วัด แม่น้ำสามประสบ สะพานไม้ ด่านเจดีย์สามองค์ ประตุมือง ชุมชนแพ สถานที่ท่องเที่ยว

๓.๓ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาแสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ เช่น การศึกษาวิถีชีวิตชุมชน โครงการต่างๆ

๓.๔ บูรณาการการเรียนการสอนข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน โดยครูผู้สอนได้จัดการเรียนบูรณาการประเพณีวัฒนธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๓.๕ ครูผู้สอน นักเรียน เรียนรู้ไปพร้อมๆกันจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนทุกสถานที่ทุกเวลา

๓.๖ บันทึกข้อมูลจากการเรียนรู้บนฐานวัฒนธรรมชุมชน จัดทำเป็นแบบบันทึก รายงานเอกสารประกอบการเรียน

๓.๗ ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองบนฐานวัฒนธรรมชุมชน โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้อย่างพอเพียงตามความถนัดและความสนใจ

ขั้นตอนที่ ๔ เรียนรู้ร่วมกัน

๔.๑ นำเสนอผลงานด้วยรูปแบบที่หลากหลาย ผู้เรียนสรุปผลจากการเรียนรู้กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน บนฐานวัฒนธรรมชุมชน เช่น การจัดนิทรรศการ จัดป้ายนิเทศ เสียงตามสาย และนำเสนอสู่ชุมชน ในรายการสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย อำเภอสงขลาบุรี จัดตั้งศูนย์ภาษาและวัฒนธรรม

๔.๒ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน ตามความเหมาะสม เช่น การประชุมสนทนากลุ่ม ครูภูมิปัญญา ครู และนักเรียน การประชุมผู้ปกครองสังวจรการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

๔.๓ ครู นักเรียน ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมประเมินผลงานโดยประเมินตามสภาพจริง แฟ้มสะสมงาน ผลงาน

๔.๔ สรุปผล ข้อเสนอแนะจากการเรียนรู้ร่วมกัน

๔.๕ รายงานผลการเรียนการสอนบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ขั้นตอนที่ ๕ ชื่นชมผลงาน/เผยแพร่

๕.๑ ครู นักเรียน ชุมชน ร่วมชื่นชมผลงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น การจัดนิทรรศการ เอกสารเผยแพร่

๕.๒ สร้างเครือข่ายในการชื่นชมผลงาน เช่น ผู้ปกครอง สถานศึกษาในเครือข่าย

๕.๓ ยกย่องมอบรางวัล สร้างขวัญกำลังใจ ให้ผู้เรียน ครู และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ ๖ นำไปประยุกต์ใช้

๖.๑ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้และทักษะชีวิต เช่น การร่วมกิจกรรมประเพณี การแต่งกายชุดพื้นเมือง (กะเหรี่ยง มอญ พม่า ลาว ไทย)

๖.๒ การสร้างองค์ความรู้ จากการเรียนรู้บนฐานวัฒนธรรมชุมชนสู่ความเป็นสากล เช่น การเชื่อมโยงความรู้จากวัฒนธรรมชุมชนสู่วัฒนธรรมไทยและวัฒนธรรมประเทศในสังคมโลก

๗. ผลการดำเนินงาน/ระบุผลงานที่ได้รับจากการดำเนินงาน (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคฤศก์น้อยชายแดน ให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน การจัดการศึกษาตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสารหลากหลาย การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐานวัฒนธรรมชุมชน” ซึ่งมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และศาสนาเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ทางวัฒนธรรมของชุมชน ตลอดจนให้ผู้เรียนสามารถพึ่งตนเองบนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนบนฐานวัฒนธรรมเพื่อให้มีความสอดคล้อง กับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรฐานสมรรถนะ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ยึดสภาพจริง ปัญหาความต้องการของชุมชนเป็นโจทย์ในการจัดการเรียนการสอน

เชิงปริมาณ

ผู้เรียน ร้อยละ ๑๐๐ ได้เรียนรู้กิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะฐานสมรรถนะสำคัญในการเรียนรู้ และสามารถนำไปบูรณาการการเรียนรู้ ในชีวิตประจำวัน

เชิงคุณภาพ

ผู้เรียนมีความภูมิใจในความเป็นไทย และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ดำรงชีวิตสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

ผลงานจากการดำเนินงาน

โรงเรียน

- รางวัลต้นแบบสถานักเรียน ระดับประเทศ ประเภทโรงเรียนประถมศึกษา จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- โรงเรียนคุณธรรม สพฐ. ระดับ ๔ ดาว จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียน

- เด็กหญิงชุตินันท์ นันทะพันธ์ ได้รับรางวัลคนดีของสังคม ๔ ด้าน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ตามโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามรอยพระยุคลบาท ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ จากหน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๖๓

- เด็กหญิงปภาวรินทร์ สืบยิ้ม ได้รับรางวัลคนดีของสังคม ๔ ด้าน ตามพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐ ตามโครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามรอยพระยุคลบาท ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ จากหน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๖๓

- เด็กหญิงปภาวรินทร์ สืบยิ้ม ได้รับโล่รางวัลเด็กและเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปี ๒๕๖๕

- เด็กหญิงอลิสรา ไม่นามสกุล ได้รับโล่รางวัลการพูดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอสังขละบุรี จากโรงเรียนอุดมสิทธิศึกษา สพม.กาญจนบุรี ประจำปี ๒๕๖๕

๘. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ หรือจุดเด่นของนวัตกรรมที่ส่งผลการจัดการศึกษาและเป็นแบบอย่างได้ คือ กิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน จากการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน ที่ส่งเสริมทักษะฐานสมรรถนะให้ผู้เรียนได้ประสบผลสำเร็จตาม School Concept : “ความรู้ดี สามัคคีชาติพันธุ์ สื่อสารหลากหลาย การอาชีพเด่น เน้นเทคโนโลยีดิจิทัล รักษาสิ่งแวดล้อม น้อมนำหลักวิถีพอเพียงบนฐานวัฒนธรรมชุมชน” โดยเน้นการมีส่วนร่วม ดังนี้

โรงเรียน

โรงเรียนมีนวัตกรรมการบริหารจัดการบนพื้นฐานวัฒนธรรม คือการ สร้างพลังขับเคลื่อนให้โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการในโรงเรียนที่ดี คล่องตัวมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะการดำเนินชีวิตได้ตามศักยภาพ สร้างเสริมศักยภาพบุคลากรทุกระดับให้เป็นมืออาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงานสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพิ่มสมรรถนะของโรงเรียนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ระดมสรรพกำลังสร้างภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์ ที่เข้มแข็ง อันเกิดจากพลังการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ประชาสังคมในรูปแบบของผู้อุปถัมภ์และผู้ร่วมคิดร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนาการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานวัฒนธรรมของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้

ครูผู้สอน

- ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ตามสาระการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหา สาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่าน และใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่างๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรมทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความเหมาะสม
- จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยามิตร เช่น การนิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่นตามความเหมาะสม
- ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง เข้ารับการอบรมสัมมนา เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

นักเรียน

- ผู้เรียนได้เลือกเรียน เลือกใช้แหล่งเรียนรู้ตามความสนใจ และได้ฝึกปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน
- ผู้เรียนได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน
- ผู้เรียนนำความรู้จากกิจกรรมมัคคุเทศก์น้อยชายแดน การเรียนรู้บนพื้นฐานวัฒนธรรมชุมชน ไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีรายได้เสริมระหว่างเรียน

ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในลักษณะภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

ชุมชน

มีการประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียงภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการร่วมกันเพื่อสร้างสิทธิและโอกาสทางการศึกษา

๙. ปัญหา/อุปสรรค

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - ๑๙ ต้องมีการปรับรูปแบบการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนไม่ได้เรียนรู้ในโรงเรียนได้เต็มที่ตามปกติ และผู้เรียนบางคนอยู่ในพื้นที่ห่างไกล

๑๐. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน คือ

๑. On - site เรียนที่โรงเรียน โดยมีมาตรการเฝ้าระวังตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) ในลักษณะแบ่งกลุ่มย่อยเป็น ๒ กลุ่ม สลับสับเปลี่ยนกันมาเรียนคนละสัปดาห์

๒. On - air เรียนผ่านมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือ DLTV

๓. On - demand เรียนผ่านแอปพลิเคชันต่างๆ

๔. On - line เรียนผ่านอินเทอร์เน็ต

๕. On - hand เรียนที่บ้านด้วยเอกสาร เช่น หนังสือ แบบฝึกหัดใบงาน โดยครูผู้สอนมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง